National Library of Israel
Al Hamishmar - על המשמר, 19.05.1944, page 6

שלג על המוחראקה

סיפור / מאת משה שמיר

א

על־פני העמק שטף הגשם. בתוך הלילה השחור רהט אל תוך האדמה באטיות ובביטחה. אל תוך האדמה השחורה במערב, אל תוך האדומה־החומה במרכז, למרגלות ההרים, ואל תוך האפורה במזרח, — בואכה בית־שאן והירדן.

העמק רבץ, כנקבה ענקית, נכנעת ונושפת גניחותיה, וקלט וקלט את הגשם. לרגעים היה משב של רוח מצליף את סילוני המים ביתר שאת, אך הגשם עצמו לא גבר. כרחש של מיליוני עלים, רחש ונשפך על־פני שדות חרושים וזרועים, על־פני סלעי ההרים, על־פני אילנות ביער, על־פני חצרות, רפתים, על גגות הפח של המתבנים, על גגות הבתים, שטף ושקק בנקיקים, רחש ולחש וכאן בהתמדה, בשלווה, באהבה ובביטחה. גשם אטי, גשם טוב, גשם זהב.

הלילה היה שחור.

והעמק רבץ בתוכו עצום־עיניים ואור.

רק אצלנו פטפט וסאן האור במחסן התבואות. מנורה גדולה היתה תלוייה במרחבי התקרה והאירה על־פני ערמות השקים הגדולות — המיזרה הקופא על ברזילו ורצפת הבטון הקרה. בצידו הצפוני, הקרוע אל החצר, רחשו רחוש החבריא: „אוח־אח, אוח־אח — ואת הזריעה הצלנו".

בחוץ, בבוץ, באפלה, עמידה עגלה פשוקת־אופניים ושמוטת־יצול, והיא עמוסת שקים. עליה עמד מאן־דהוא, דודיק במשמע, וזקף שק אחרי שק אל גבם של מדשדש בבוץ, אלה העומסים. הם בוססו ולשו — וטיפסו לתוך המחסן. שם עמדו שניים וסידרו את השקים, על־פני שני לוחות מקבילים, בערימה מבוצרת כהלכה.

על ראשו של דודיק היה כפוי שק שאחד מקצותיו תחוב לתוך רעהו ומהווה בכך כיס, כפול ומכופל. היה כפוי שק — לשווא, יה אחי, לשווא. הוא חש את הרטיבות עד תוך תוכם של מעיו. ואין צריך לומר — העצמות, הגב, הרגליים.

אבל דודיק עבד כשד — אין להכחיש. להגיש שקים של שמונים קילו כך כחם, ואתה יחידי, לשני מובילים במרחק כל־כך קצר — ממש מן היד אל היד — חביבי, זה לא נמצץ מן האצבע.

— הי קורקבן, קדימה! מה אתה חושב: כביסה אני שמשרים אותי במים? תעמוד קצת במקומי, לעזאזל.

ודודיק קפץ מן העגלה, דהר לתוך המחסן בשני זינוקים וסמך עצמו בנחת של ערימת שקים.

— אוף, זהו גשם!

השליך מעליו את השק, חלץ את מגפי הגומי הגדולים והפכם — לשפוך מימיהם מתוכם. הכיר את חולצתו, סחט אותה, ניער את בלוריתו וחזר וסחט את חולצתו.

— כשחזרתי הביתה, היה היום בהיר כמו באמצע הקיץ. מי יכול לדעת שירד גשם? השארתי את העגלה בחוץ. כיסיתי אותה — אבל אי אפשר להשאיר שקים בגשם כזה.

— לו היו מכוסים כהוגן, הייתי משאירם — זעק „קורקבן" מעל לעגלה ונואש באותו רגע לחלוטין מכל סיכוי להישאר ייבש. — על כל פנים, חמור כמוך לא הייתי. להוציא אנשים מן המיטות.

— למה לך להיות כמוני. מספיק שתהיה כמוך, — השיב דודיק מניה וביה והדביק את חולצתו הלחה על הערימה ששימשה לו מישען.

החבריא געו בצחוק. חכמה רקובה — לכל הדעות; אבל בקור כזה, — למה לא לחמם קצת את הנפש?

וגידי מציין: „אחד־אפס", מנהם מתחת לשקו, מטילו על הרצפה וחוזר ואומר: „אחד־אפס. בלי ספק".

שעה קלה לפני כן היו יושבים בצריפו של „קורקבן" ומגלגלים בשיחת־רעים. „קורקבן" היה כבר עטרי פיג'אמה ומכורבל בשמיכתו, אך בלי שתהא בכך כל הפרעה — נעה שיחת הרעים רצוא ושוב.

במה שוחחו ובמה לא שוחחו. המצב ברפת, המצב בזריעה, מי מן הבחורות „נמצאת בהריון", מי מתחילה ומי גומרת, מה טיבו של מחזור ימי העבודה החדש, ומה טיבם של צ'כים, בכלל מה ההבדל בין עגנון להזז ואיזה מהם מעלה את תמתך ביותר.

„קורקבן" היה ראש־המדברים. הוא זעק מתוך מיטתו בקולו העבה והתלוד ושסע בכל העולה על רוחו. למעשה אי אתה שומע את „קורקבן" אלא זועק. יתר־על־כן: אין אתה שומע אלא את „קורקבן" זועק. הוי, קורקבנצ'יק, בן כמה הוא בערכך? עשרים — לא פחות. וראה בו, כמה צמוק ומצומק, צנום ומצונם, פעוט ומפועט.

שניים מסיחים — „קורקבן" הוא השלישי. תחילה — מטה אזנו. אחר־כך מקריב ונדחק. מייד, ללא שהות, מעיר הערה כקובע מסמרות ובעוד שעה קלה השיחה בידו. עומד ומזעק, גורה בצחוק ובשעת מעשה ממשיך בדיבור — הכל הוא יודע, אמת ויציב. סוף סוף, חוטם שבכל החורים הוא מצוי — חדלה עליו שמשהו ידבק בו. וכך גם עתה — נאם וזעק ללא הפסק ופעם בפעם לא שכח להוסיף ולרסון: „סקאנדאל — מפריעים לאנשים לישון..."

בכלל: קורקבנצ'יק מעולם לא דיבר על עצמו, — על אנשים היה מדבר: „סקאנדאל. מסדרים אנשים לעבודה בארבעה רבעים..."

„לוקחים אנשים, מושיבים אותם בשיחה — שיצביעו. שישתקו ויצביעו — הנשמעה כזאת?"

„אנשים מבקשים, מנה נוספת. לא נותנים — וכי מת זה?"

„אנשים יכולים להיות עייפים לפעמים, — לא כך?"

על מה שוחחו ועל מה לא שוחחו. הזמן שטף, מנורת הנפט הבליחה והאירה, גם זרעונים לפצח לא היו, וכך־כך הלכה השיחה הלוך וגווע —

עד שהחל המטר מנגן על הגג, תחילה היה דודיק שלו, אך פתאום ניעור כאילו צבטוהו באחוריו:

— חבורה, הזריעה בחוץ. קומו. קורקבנצ'יק! — והוא קרע מעליו את השמיכה והעיפה אל קצה החדר, ישר אל גבהי פרצופו של גידי — קומה!

— סקאנדאל, להוציא אנשים... זעק קורקבן, אך הרוב היה נגדו. טילטל והפך על בטנו ופנה אליהם גב — נו, נסו אלי דבר.

גידי נחלץ אין שהוא וקם:

— נלך, הא?

— נלך.

והוא קירב אל קורקבן, נטלו בין שתי ידיו הגדולות וגררו עד הדלת.

קורקבן יילל לחרפת כל תגי המורה, אך גידי העמידו על רצינות כתנותיו.

קורקבן ננער:

— אח, לכל השדים! — ונכנס לתוך מכנסיו, חולצתו, סוודרו, מגפיו.

גידי זה!

גידי הוא בחור טוב. אפילו המספרים בגנותו סופם שמודים, כי הוא בחור טוב. למעשה מעודו לא לבש אלא דברים קטנים ממידתו. יותר משהו גדול הוא נראה גדול. הוא מהלך כאילו היה גדול עד אין־שאת. איזה רישול, איזה בידגוד סמרטוטי של הזרועות הארוכות, איזו בלורית גורדת־שחקים!

אבל הוא טוב. הוא טוב. הוא אפילו אינו סכל. הוא טוב באמת. הוא ביישן שם במרומיו, — אכן, זה נכון, מים הוא תחת רגלי בחורות — גם זה נכון. הוא פועל טוב — אם גם איננו הטוב ביותר בעולם, — גם זה וגם זה דברי אמת. אבל האמת הפשוטה והמדוייקת ביותר: הוא טוב.

ולכן כינוהו בשם גידי. או ביתר־דיוק: גידידי. ולכשתרצו: גידידי הפעוט. כך, בי כך. מהתלות — האין זאת?

על־כל־פנים, את השקים היה עומס כהלכה, לא מעז בבוץ, לא הפיל שק בטרם יגיע אל הערימה. הוביל בשקט, בוסס בשקט בבוץ, הניחם בשקט במקומם. „חברהמאן גידי. שאטר — בחיי".

בהלתו של דודיק היתה כמעט־קט, טיפ־טיפה מוגזמת, אך כה או כך, — סמוך לאחת עשרה, חיסלו את העניין עד גמירא ושעטו שעט ברברים אל המקלחת.

הדור הצעיר שלנו! למעשה רק דודיק היה ביניהם יליד־הקיבוץ. השאר — מי מכאן ומי משם — נאספו, נתלקטו, אבדו בדרך, ספגו מכות נאמנות וחזרו ונתאוששו עד שמצאו עצמם — עובדה קיימת, נאה, בהך מוטלת בספק — דור צעיר וחדש, דור של חברים צעירים בקיבוץ.

ועוד איזה דור! ובאיזה קיבוץ, אל תשכח!

משעמדו כולם ערומים במקלחת, היתה כבר ברבריותם ללא־תקנה. רק איש־כפר אמיתי, שטעם טעמה של מקלחת כפרית, יכול להבין, מהו מצב רוח של כך־וכך בחורים צעירים במקלחת, בשעה אחת־עשרה, בחורף, כשאין מים חמים, כשיש הכרח להתקלח לאחר שהבוץ והקש וגרעיני החיטה והגשם חדרו עד הוך תוכם של מעיך.

לבכות? — לאו. להשתולל — אכן, זהו! וזה התחיל מלא־כלום. מחולצה שעפה, מקבקב שניתז על צפורן רגלו של איזה אשמדאי. מילה פחות או יותר מוסיקאלית מפי קורקבן, מתקיעה של דודיק, מחיוך של גידי, — והאש פרצה!

שרו. מה שרו — געו, תקעו בשפרפרות, שאגו במלוא הגרון, הפכו את העולם! פיטפטו — אתה בעצמך מפטפט — התכתשו כתישה־של־לשונות עד זוב דם.

והילכו מכות, והתיזו מים, התנדנדו על הקורות המבודיחות.

גידי טיפס ופתח את [illegible] החלונות. פרץ [illegible] — „סגוורור" — פרצה כנגדו שאגה, והוא — נוגה בכבשה חלובת־פסמות. שותק וצנוע.

ועד שסגרו! לא, ששברו שמשה שמשותיים!

קורקבן עלה על הספסל המקיף את הקיר מסביב ועשה עצמו תוכא לעיני הקהל. הוא ניסה לרקוד „סטפס", אך מכירכוריו לא יצא כלום, — פרט לניקוש איום של קבקביו בספסל, ניקוש שהוציא את כל החבריא מדעתם.

גידי תקע עצמו על גבי רגליו מולו:

— אתה יודע „סטפס" אתה? שמע לי ותדע פשר־דבר. כשהייתי בפעם האחרונה בתל־אביב, חכיתי בתור לקולנוע... קל להגיד. חום, דוחק, צפיפות, פרנקים מתכתשים על כרטיסים, ספסרים שחרחרים מרחרחים מסביב הקיצור...

החבריא נתלקטו סביבו. זה מסתבך, זה מתגנב, זה דשר יודע..

— הקיצור. חיכתה בתור גם חבורת יאמאנים. אחד מהם, פירחח „כבן שמונה" התחיל פתאום לכרכר „סטפס" — לוקס של „סטפס". קשה לתאר. יופי! כירכר וכירכר. בשגמר לא חשבתי הרבה — והרעמתי במחיאות־כפיים, הפירחח נעלב, ניגש אלי ויודעים אתם — נידנוד ראש תרנגולי: „מה יש?" — „קדחת יש" — עניתי לו — „מה איכפת לך? אוסקוט." — „אתה — הוא אומר לי — אר שתספוד את השיניים על „הארמה"" הוזתיו קצת והוא פרח אמה־אמותיים. קפץ כנגדי ונתלה עלי. בחוני חזק היה, אבל אחרי נידנודים שלושה סידרתי אותו. הוא שכב אצלי, הבטן דבוקה למדרכה, ועורפו באגרופי. „די, די", התחיל זועק מתוך האבק, „נתעזב לרגע, נתעזב לרגע, זה לא קונץ". נתעזב — נתעזב. עזבתי אותו לא הספקתי להתנער, — והוא קופץ ונושך לי את הרגל עם המכנסים ועם גרבי הצמר.. כמעט ששברתי לו את הגולגולת עד שהרפה ממני. אבל הוא רקד „סטפס". חביבי — אל תשאל!

— נתעזב, הא? — חיקה דודיק את דחיקת ה„עין" שבדיבורו וגחך. — אלה בחורים כארזים אחרי הכול. היאמאנים האלה. אני אוהב אותם.

— עזוב, סתם שחורים

— שטויות!

— או כך זו כך.

דומה היה שההשתוללות תמה. הכול עסקו בניגוב ותלבושת, ומסרקות החלו לעבור מיד ליד. פתאום נזכר דודיק:

— עיקר שכחתי. לא סיפרתי לכם מה שהיה לי היום עם יצחקי? שמעו. אפשר ממש למות.. חזרתי מהשדה די מוקדם, בערך עם שקיעה ועגלת הנפט מאחורי, כרגיל. אני עובר על־יד השטח של גן ירק, קופץ פתאום מהשיחים יצחקי ומתחיל לרוץ אחרי העגלה. לבקש ממני לעמוד לא רצה. אתם הרי מכירים אותו. לקפוץ רצה תוך נסיעה. „טייב", אמרתי, „תנסה". האטתי את המהירות. הוא נאחז בעגלה, טילטל, שוקיד הופ — ואני נותן גאז והטרקטור, קופץ קדימה, ויצחקי מתגלגל בעפר. הוא קם, שוב פעם רץ, סומך ידיו על העגלה — הופ! — ואני עוצר פתאום והוא נופל לתוך העגלה ומקפח את גולגולתו. לא הספיק להתנער — הופ! — אני מתחיל שוב נוסע, עשיתי לו נסיעה! כשנכנסנו לחצר, ניגש אלי, כמעט שחור מרוב רוגז וצעק: „עד מתי תתנהג בגסות כזאת. די לך כבר! תפסיק פעם מתי תתנהג סוף־סוף כמו בן־אדם?" —

„מתי", עניתי לו, „את המוחרקה אתה רואה — כששלג יירד עליה — — —"

„אידיוט. אידיוט ולא יותר", צעק אלי וקפץ והסתלק. אידיוט? יהיה אידיוט. אני אומר לכם היצחקי הזה הוא סתם נרד. תמיד ממהר, תמיד רץ, רץ ובבשל, ממהר ונופל. ה־קליינע אידל.

דיבורו של דודיק הלך ונתקטע. החבריא לא נהנו מסיפורו. המשיכו להתלבש בשתיקה. השמחה באה עד דכא.

— מה יש? מה העניינים? — חשד פתאום דודיק בתרעומת.

— כלום — ענה קורקבן — הוא מהר קצת היום. דליה נפצעה קשה. הודיעו לו וודאי. לקחו אותה לבית־חולים...

ב

בשעה שיצא דודיק לדרך הביתה ידע, כי השמש תשקע עליו בטרם יבוא בשער החצר. וכן ידע שהשקיעה תהיה בהדרת, שכן מעל לקוו ההרים המשחיר והולך נסתמנו מעדנות נוצות עננים רבות, מוזרות, נפתלות עד פלא.

היה לו טוב. הוא אהב את עצמו על הטראקטור, הוא אהב את עצמו מתפעל מהוד השקיעה, הוא אהב את עצמו חברמאן. בקיץ היה עובד יחף, לעתים רחוקות עבד בחולצה לגופו, מעודו לא חבש כובע. יותר מכל חבב את היחפנות בוסיאק? יהיה בוסיאק. ללחוץ על הדוושות ברגל יחפה, לקפוץ על אדמה חרושה ברגל יחפה. לכשכש במי הוואדי, לרכב על סוסה, לטייל, להיכנס לחדר האוכל — ברגל יחפה, ברגל יחפה — תענוג!

עתה היה בועל את מגפי הגומי הגדולים שלו. (צריך היית לראותו בערב, כשיבהיקו הבהק היטב, כשצווארון מעיל העור שלו בצני על ערפו, כשבלוריתו שמוטה לו על עיניו, כשציגרקה פעוטונת תקועה לו בפיו — — — צריך היית לראותו!).

סוודר העבודה שלו המרופט היה מוטל על גבו, ושרווליו כרוכים על צווארו—קב ונקי. שרוולי חולצתו מופשלים, וידיו נוגעות־לא־נוגעות בידיות ההגה ובידית המהלכים שהרי — סבור ומקובל — לנהוג טראקטור שעשוע תינוקות הוא, שעשוע תינוקות ותו לא.

והמוחרקה, באמת, דבר נאה היתה אותה שעה. גבוהה משכמה ומעלה מכל העם, ועל ראשה הרבוע הקטן והלבן של המינזר העזוב. יערות ויערות מסביב — וריבוע המינזר המבהיק בתווך. העננים אשר מעליה, מכל רוחותיה נצטבעו ביבתיים. תחילה הורידו, אחר־כך האדימו, הצהיבו בשוליהם.

משהו נוגה עד דום היה במראה הזה. מייד יבליחו אורות מירכתי ההרים — והלילה יבוא. עמו יבוא הקור הגדול, ואפשר הסופות, ואפשר המטר. העצים רטטו למגע העוב ורחוקים שבהם נטשטשו בתוך לחשכת היום האחרונה. דס בתוכו "דעיון־ימה־היל־איך ירד שלג על המוחרקה. איזה יופי יכול להיות שם. תאר לך — ראשה של המוחרקה כשלג, הבית הגב נעלם לגמרי בתוך הכיפה הטהורה, הגדולה. העננים שטים כברבורי זהב למעלה, השמש שקעה, השלג מוריד, מסמיק, מזהב.

— אללה — הרי אתה משתפך כתינוקת. דייך!

על כל פנים, שלג לעולם לא ירד על המוחרקה. עד שירד שלג על המוחרקה, יספיק העולם להתהפך שלוש פעמים, אגב...

וכאן הופיע יצחקי. מאלה שגרים עדיין בצריפים. עדיין בצריפים ואת העדיין הזה מושך הוא בנגינה של ליגלוג. מ א ל ה — יהבוהו משתלחת לאחיר חה, חה.

עלוב־נפש — חזירות, אבל זה בכל זאת ככה שווה בנפשך: אדם שלעולם לא ירתום זוג בסדר. אין לומר, שאינו יודע לרתום. אבל תמיד הוא נחפז יותר מדי, תמיד משהו נופל, נשמט, חסר. הריתמות מסתבכות, הבהמה בועטת, רגליה מסרבות ליצולים ולשרשרות, ראשה מיטלטל עד אין לרסן, — וכשהוא יוצא, סוף־סוף: הגורות הבטן נגררות, הגלגלים שורקים ומצפצפים, הבהמה הימנית רתומה בשמאל, והשמאלית בימין, ובאמצע הקיץ הוא שוקע בבוץ... דדא יהוא שלימזל שאין לו תקנה...

התעלול הקט־קטן שחמד לו לא העסיקו ביותר. גם הפינאלה של יצחקי בשער החצר לא הדהים. סוף־סוף, לומר „אידיוט" אין זה עולה כסף, גם עבודה לא. אידיוט אחד פחות, אידיוט אחד יותר — מה איכפת!

יותר מכך נקבעה בו דמותה של המוחרקה, משהו מתוגת השקיעה, משהו כזה שהוא תמיד יסוד מציק למצב רוח נפלא במשך העוב כולו ו... כן — עניין השלג על המוחרקה.

מוזר, האין זאת? מן הסתם, לעולם לא נזכה לכך..

אך מה זאת? לא יאומן. אלה, אלה בכבודה ובעצמה עומדת. ואם אינך שלוקמוח לגמרי יש להבין כי: היא. מחכה לך. לך עם סימן־קריאה.

„אה" התיז דודיק בקול לאחר שהשתיק את הטראקטור. „מה זה פתאום?"

אלה קרבה אליו. בבגדי־שבת הילדונת. חמודה ונחמדה ונהמדונת.

— ערב נפלא, — היא אומרת, — כל רגע יכול לבוא הגשם. שיטה בי רעיון — נעשה טיול־פרידה ליער. לכבוד החורף. מה דעתך?

— ככה אני אוהב אותך. מצויין. חכי — נתקלת, נבע משהו — והופ־לה. מגפיו שחורים כבהיקים, חולצת שבתו לבנה, מעיל העור וצווארונו כפוי לו על עורפו, ציגארקה בעוטה בין השפתיים — כעבור שעה קלה יבא דודיק עם אלה. ליער. במעלה היער עלו בשתיקה. הלילה בא, אבל בטרם ירח, והעצים היו דוממים ללא נוע. במעלה היער עלו בשתיקה. הלילה בא, אפל בטרם ירח, והעצים היו דוממים ללא נוע. דודיק לא חשב. בראשו היה ליל ירח: לתישות, קולות, הדים — מנוחה. הוא נח. רק זכרון המוחרקה היה יוצא ובא בצעדים רכים.

ואלה היתה עסוקה בו. מעודה לא הלכה לצידו בלי שבהכרה ירחוש בלי הפסק כאב צובט. איך להבין אותו? מה הוא, היכן האמת שבו, מה הוא רוצה, ומה אינו רוצה, מה הוא אוהב? מה אינו אוהב?

היא היתה מאותן הסכלות, המתיחסות לחיים ברצינות, נוראה — לא כך, דודיק? חוש ההומור שלה היה חיצוני לגמרי. אך התיות לדבר על הנוגע בה — מייד הוא נעלם ואיננו.

היא לא היתה יפה, אולם נחמדה היתה מכולן. ולכשתרצה, בהשתולל עם — בת סורורה וזזה.

דודיק ידע: גם ברגע שהיתה על פיסגת התהוללותה, ברגע שיידמה, כי אין נערה חופשייה ממנה עלי אדמות, ברגע שהיא „עושה מבולם מים" — אמור מילה אחת קולעת, נגיד למשל: „אלה, די להתגנדר", ומייד היא מתקפדת, נאלמת־ננעלת. ככה זה בחיים.

עתה עלו בשתיקה, לבה של אלה רוחש בקירבה, ודודיק נח ושלו. לאחר שעלו עת רבה, פנו וירדו בשביל תלול וצר המוביל למעיין שבוואדי. שתיקתם נעשתה קשה מנשוא. דודיק גשש ושאלה:

— אה כן. מה שלומה של דליה, אינך יודעת אלה?

— מאוד לא טוב. היא אבדה המון דם.

— מצבה אינו מסוכן, — תבע דודיק בתרעומת.

— מסוכן, — ולאחר שתיקה קצרה — ילדה נחמדה.

— כן.

בין האילנות היתה האדמה רצודה ופידת מחטים ועלים, רפידה עבה ומוצקה.

— נשב פה.

אלה ישבה. דודיק צנח על ידה וכעבור רגע היה רבוץ על גבו, ראשו נסמך על אצבעותיו השלובות, ורגליו, משולבת, נשענית על גזע שלפניו. הרהור נאה חלף בו למראה רגליו המשולבות לפניו. רגל רגל ומגפה המבהיק, המכנסים המתוחים קצובי הצ ריה, ההוקצה המרושלת במעט־קט, בגפי בעיל העור על רפידת המחט. טוב להיות חברהמאן!

יש קיבוצ'יק שבחולצך מגפיו מרגליו — יתגלו לפניך רגליים עלובות, עטופות בקווי סזובות, גרביים קרועות ומלוכלכות, שמוטות שמיטה בטלנית. נסה נא לחלוץ את מגפיו של דודיק: זוג רגליים הדאנות־צביה, גרבי צמר אפורות־בהירות. עבות, חמות, יבשות ונקיות, מתוחות כהלכה. מה יש לדבר!

תחתיהם גילגל הוואדי את מילמול מימיו, ומאצל המעיינות רוטפו ריגושיהם של עופות הלילה. מעבר לוואדי — תומת ההרים הכבדה ומעליהם, במרחק, במעיפל — המוחרקה אל נוכח הירח העולה.

אכן, עלה הירח ובושם אורו העדיין החל לגגן באוויר. דודיק נטל את ידה הקרה של אלה בידו והחל לספר בקול עצור, בלחישה, רומיאו ויוליה — לא פחות ולא יותר. לעזאזל, סיומה בלש). — חלמתי עליך חלום. ...

— עובדה. עוד לא התרגלת לזה שאני חולם עליך: הגיע הזמן, אלה. הקיצור: אני יושב ביער, לא ביער שלנו. יער מוזר ויפה אלף יותר יפה... יושב — ופתאום את מופיעה, חיימית ונפלאה, ועליך רק שמלה אחת לבנה, ארוכה, ללא גזר.. ומשום מה ניכר בה וניכר בך, שהיא לבושך אחד לגופך.

— לא פחות יותר יפה.

— אלה, אל תפריעי לבחור צעיר להשתפך. ובכן. אני אומר לך: „למה באת?" ואת עונה לי: „ביך". אז אני שואל אותך ומניע בידי לעומתך: „מדוע באת כך, בכסוי זה בגד?" „עגייה אני", ענית. „עגייה עד מוד. ואין לי כסות לעורי זולתי השמלה הזאת". אני קופץ ועומד. „עקרנית! יש לך! בכוונה באת כך.. להסעירותי, לגרות אותי, לגזול את מנוחתי" ואני דוחף אותך בגסות — ואת נופלת לתוך תהום, נופלת ונופלת ונופלת.

— באמת חלמת כך? חיכתה אלה.

— לא.

— זהו, — גחכה אלה לאחר שגחנה אליו, סינה סינון של בה, מעשה תינוקת; — בגופו קטן — ובשעת מעשה מיטלה בבלוז מתוך הערצת־פתאום זאמה ת־פתאום

אז קינדס לו פתאום עצום — להרגיז אותה ולשלחה לכחות. (סצינת אהבים כאלה!) ו...

— אלה, את יודעת פירושו של חלום זה?

— לא! — חיכה וקלא, רטוט צפייה.

— שנמאסת עלי.

דודיק התחרט מייד. ושתקה. אך מייד גאה בה כעס. אח, לה לשנוא אותו כעת. כך, לפני! ובשקט אמרה:

— נוית רגע, שלא לי מה אמרת. אבל דבר אחד לי הרבה יותר. דיבור זה שלך לא חתיכת בוץ של גסות גזה. או לא? צריך להיות אידיוט גמור כדי לדבר כך, לירוק צופן — נכ, או לא? הגד לי מתי תתדק, מתי תהיה אחר. מפני מאמינה לך. אתה מציג. כבשבילך הוא אולם מלא תיאטרון מציג ומשחק וממקיין בלי הון. מתי תשים לזה קץ! מתי עם זה, סוף־סוף?

דודיק נבוך באמת. את כל־פיה — ציפצף

— את המוחרקה או במטרשטש הסתמנו מרחקים הלבנים של הלילה.

— כששלג יורד עליו אחר, — ופתאום נתמלא חימה: רוצים ממני, לעזאזל, כולם אותי, כולם דואגים לי, כולם אותי, כולם מבינים גדולים בשתנה, מתי תהיה אחר, מתי תחולל, מתי תהיה בן־אדם, מה אני מצפצף על כל העולם הזה שלכם. אני אהיה כמו שהוא יירד על המוחרקה אני אהיה עם השלג יבואו אלי הבגרות והחיבוך שלכם. תיאטרון? תיאטרון. על־כל־פנים, מעודי לא צרפים חצוף ודמפשי במים.

כמה רצתה לשנוא זה, לראות אותו, את הרבוץ התרומם עתה ונסמך על ידו האחת, לראות אותו כמורשהוא, לפני ולפנים. את האגואיזם הפעוט הכשרוני שלו, את זוהמת מהתלותיו הקטנות, את סבך משפטיו הקדומים, את הערצותיו הקטנוניות ואהבות השקר שלו.

כמה רצתה לשנוא אותו. לא, יותר מכך — לא לאכפת אותו, להיות אדישה לגמרי. ובקול בקשה:

— נו, דוד'ק, נתפייסה...

ובטרם יספיק להשיב — החל מטפטף הגשם. היא טיפטף בהילוך־שיכורים מתעתע. טיף הכא, וטיף לשם, — ומשב רוח פתאומי בינתיים. העננים, הברקים, הרעמים התגרדו גירוד ראשון בטרם יגשו למלאכה, והאוויר רטט לקראת הסופה הבאה.

— אלה! התחרות עם הגשם. מי יגיע קודם הביתה. נעלה דוגרי. לכי אחרי!

היה חושך והעצים סאנו. דודיק טיפס דוגרי. לא ראה דבר ואלה — אחריו. עלה על סלעים, חצה בתוך קוצי אשתקד יבשים יווקרניים, ספג חבטות מענפים, מגדמי עצים כרותים — וטיפס ועלה וטיפס ועלה.

— הי, אלה — היא פיגרה אחריו. הוא קפץ אליה נטל את ידה, מהרי, ילדונת — ומשך אותה כמשוך את העיוור. אך באותו רגע ממש, בעוד המילה „הילדונת" מתמוטטת על שפתיו — החליק על סלע שנרטב וחבט פרצופו בקרקע. אלה צחקה. אוח, אלה צחקה! ומייד נטלה את היוזמה בידיה.

הלכה לפני ושילסה את הדרך. ביער היו מנהמים אימים קולות, קולות נפץ, רישרוש העלים, רחש הגשם, האפלה ואלה גששה ועלתה, גששה ומצאה דרך. דודיק נסתבך בקוצים, ופגר. אלה תפכה אותו בידו והובילה אותו כהוביל את העיוור.

— קדימה דודיק, עוד נצא. העיקר הוא להגיע לדרך הראשית — — —

אם־כי, סהדם במרומים, לא ידעו להיכן הם הולכים. ייתכן, שיתגלגלו ויתגלגלו וימצאו עצמם לבסוף בקצה היער מנוגד או השד יודע היכן, ורק לא בדרך הביתה.

— עמדי, חכי, ננשום קצת.

הטפטוף היה לגשם, והם התכווצו תחת מעיל העור שלו אצל אחד העצים. הם נשמו זה לתוך זו, והיו בודדים־בודדים בתוך היער. את דודיק הציקה מחשבה אחת. אולי אני אוהב אותה, בכל זאת? אולי אני אוהב אותה, אולי אני אוהב אותה?

ואלה היתה מאושרת. היא רצתה להגן עליו, לתת לו חום, קצת חום. ובמוחה מנגינה: „טוב לי. טוב לי. טוב לי. טוב לי"

הגשם חזר והיה לטפטוף קלוש, ודודיק הוביל שוב. קפצו ועלו, העמיקו אל בין העצים וכעבור שעה קלה היו בדרך. אמנם, אם אין הם טועים, הרחק־הרחק מעל לבית. [illegible] להצהיל את קולו.

— למה? נלך. לא יזיק. הטפטוף פסק.

והם ירדו, חבוקים ושותקים את כל הדרך הגדולה הביתה.

בבית היה בוץ ואור בחדרו של קורקבן בשפכו המולות.

— ניכנס, — הציע דודיק.

הוא לא רצה בבדידות יותר. חום, אור, פרצופי אנשים — ויחזרו החוליך.

— לא, דודיק. בוא לחדרי.

— הניחי, איבך רוצה? שלום.

— שלום!

ודודיק נכנס לחדרו של קורקבן.

ג

בבלוריות רטובות, בצחוק רחב רב־שינים צחורות, רעננות־צחצוח פרצו נתאשדו החברה לתוך חדר האוכל. בירכתיו היה מוכן להם שולחן ערוך, נאה, שופע כל טוב: ירקות, עגבניות, חביתות, מארגארינה, ריבה, קפה מהביל ולחם טרי, שזה עתה הובא מן המאפיה, פרוס לפרוסות בערימה גדולה.

— יעל ואלה — אין כמותכן יופי. שבו. שבו לאכול עמנו.

יעל ואלה הגישו. יעל היתה שומרת לילה. אלה טרחה סתם. השעה היתה מאוחרת, קרוב להצות, — אך השמחה הזרה והרקיעה שחקים. לא עברה שעה קלה — והכל היו עסוקים בפיתיהם ובקיבותיהם. הלחם נעלם, המארגארינה נמרחה בשכבות עבות, הריבה נחטפה כפות־כפות, החביתות נטרפו מעל לצלחות, והקפה קטר את קטרתו מתוך הספלים.

קורקבן געה בלי הרף והיה בולע נתחים כבירים, שנתקעו לו בתור בתוך גרונו. גידי לעס בשקט, אך הכמויות שנכנסו לתוכו היה בהן כדי להבהיל. הקצות וגרעיני זיתים עפו מאיש לרעהו סביב השולחן, — ודודיק עלה על כולם

חבריא, — טפח על השולחן, — מתי נאכל עוד פעם ארוחה טובה כל כך?

— כל יום.

— כשיבוא המשיח.

— כשנרצה...

— לא נכון — כשירד השלג על המוחרקה. טוב, והגידו מתי יחדול קורקבן לגעות ולנאום, לדבר ולקשקש, להציע ולהביע?

— לעולם לא.

— כשיבוא המשיח.

— כשיקבל מכות.

— לא נכון. כשירד השלג על המוחרקה.

הבדיחה מצאה חן. עכשיו שאל קורקבן:

— מתי יהיה טעם לחכמות של דודיק?

ומקהלה ענתה: „כשירד השלג על המוחרקה".

ודודיק עונה: „ומתי תהיה חכמה בטעם של קורקבן?" והמקהלה: „כשירד השלג על המוחרקה".

בראשו של גידי נצבץ רעיון גאוני:

— מתי ירד השלג על המוחרקה?

— „כשירד השלג על המוחרקה", — שאגה המקהלה וכילתה שריד אחרון למטעמים אשר לפניה.

כמעט שפצחו ברינה באותו רגע, — אך יצחקי נכנס, והתמולה נכבשה, אם גם לא כלתה. אלה ויעל פנו את השולחן. החבריא ישבו מדושני־עונג ולא נקפו אצבע. מצב־הרוח היה לעילא ולעילא. אילו דרשה עתה יעל, שיעזרו להן, היו עונים לה, ש.. — כשירד השלג על המוחרקה.

אך יצחקי היה אומלל. מבטו תעה בין החבריא והוא התלבט בין הספסלים, נכנס למטבח וחזר ויצא. שתה מים מספל לא רחוץ. יעל דובבה אותו בפינה.

— העניין הוא זה, — מסרה אחר כך בעודו עומד לידה אבוד־אונים, צלצלו מבית החולים שצריך לתת לדליה עירוי דם דחוף מחר השכם בבוקר. הרופא שלנו צריך לקבוע את מי מן האנשים, בעלי דם מתאים, לשלוח. הצרה היא שהוא עכשיו במושבה...

— העניין פשוט מאוד — הפסיקה יצחקי. מי מכם יכול לנהוג ב„פורד"? אולי יודעים אתם איפה המפתחות? אני צריך למסור לו על השיחה, ושיסדר הכל מייד. השכם בבוקר צריך לנסוע ולתת את הדם. אף אחד? בו, או אצטרך לרתום זוג ולנסוע ככה...

בחוץ התדפקה הסופה ביתר עוז, והמטר שטף כאשד. דודיק התכווץ בתוך מעיל העור שלו ושתק. הוא יכול לסדר זאת. הוא גם ידע, היכן המפתחות. אמנם, אין לו רשיון וכל הזיפתים האלה, אבל לא פעם עשה את הדרך הזאת, — וגם קשות מאוד עשה אך מה, עכשיו, כשצריך מחר לקום לעבודה, בבוץ. לגשת עד הגאראז', להניע. המכונה וודאי, קרה. להתחיל להתעסק? חסר לך עוד לשקוע קצת בבוץ בדרך. והגשם, והחושך — שימצא לו מישהו אחר. או שירתום, לעזאזל.

וכך שתק. יצחקי עבר במבטו על פני כ־לם, שהה אצל דודיק:

— ומה אתך, דודיק, — חנן בקולו.

לבו של דודיק עמד בגרונו. אך הוא הניע בראשו מצד לצד לאט ובבטחון — לא! הוא רצה לשוות לתנועתו משהו זלזול, משום „וכי יש מה לשאול אותי בכלל?" אך חושש היה מאוד, שהכל מרגישים במבוכתו.

— נו טוב, — נאנח יצחקי ופנה. אל תוך הדלת אמר: אפילו מעיל הגון אין לי.

דודיק שתק ולא זע. רק אחר־כך [illegible] הדלת.

— מסכן — ציין קורקבן — דליה היא ממש־ממש מסוכנת... ולרתום עכשיו, ולצאת בבוץ הזה ובגשם. ומי יודע, אם הרופא יסכים בכלל לחזור בעגלה בלילה כזה. נו, נו.

החבריא נפוצו לאט, ודודיק הוסיף לשבת תחתיו. אחרי שנסתלקו כולם, יצא ובוסס בבוץ עד הגאראז'. ושם בסתתר מצליפת המטר והרוח ותקע עיניו ברבורעי האור שבאורווה. לא נשמע כלום. הוא רק תאר בנפשו את יצחקי הנואש מתלבט ברתמות, מקלל ומחרף, סוחב אחריו את הבהמות, פוצע אצבעותיו, מתקשה, מתקשה, מתקשה לרתום. העגלה בחוץ בבוץ. היצול הכבד והמזוהם. המושכות החלקלקות, העגלה המלאה מים ואניצי קש — שעה רבה עמד דודיק עד ששמע את טפיחות פרסותיהן של הבהמות בבוץ ואת קולו העצבני והדק של יצחקי. העגלה נסחבה עד השער. צווחת השער בהפתחו ובהסגרו, — והעגלה יצאה לדרך. לפני ארבע בבוקר לא יחזרו. משמע — לילה שלם בלי רגע אחד שינה. ככה זה בחיים — הא?

ד

העירו את דודיק לפני שש בבוקר, ובטרם יתעורר לגמרי כבר היה בתוך ה„פורד" בדרך לבית החולים. „ככה עושים מבן אדם צחוק", הרהר בלבו „זה היה חסר לי, שאני הוא בעל הדם המתאים. חוששני שאני מתרגש קצת. דליה המסכנה".

לידו ישב יצחקי — צרור עייף ומקומט, ועיניו עצומות. אך את ראשו היה דודיק נותן שאין הוא ישן.

הגשם טפח ונזל על פני הזגוגית, והגלגלים הססים רחשו על פני האספאלט הרטוב. מתוג חלונו של הנהג נע אילך־ואילך, בנקותו בלי הרף משולש קטן של זכוכית. הבל על גבי החלונות. וריח בנזין קל. חם.

משמע, דודיק, לבית חולים. לתת דם לדליה... התרגשות היא התרגשות — אין להכחיש. והכל שתקו כל הדרך.

בנין בית החולים היה ישן ומכוער. מסדרונות ארוכים ומרצפותיהם האדמות מעוקמות ומשובשות. חדרים גדושי מיטות, שניים־שלושה משרדים ופתקאותיהם — ואחות סתמית רשתנית מובילה אותו. יצחקי נשאר באולם ההמתנה, עייף ומיואש.

התרגשותו של דודיק גברה עד כי החל להסס. שמא אחר ככלות הכל תינוק הוא ללא תקנה. התרגשותו גברה, אך האחות והרופא, ועוד אחות ועוד כמה חולים שראוהו דרך מקרה, — כל אלה לא עודדוהו אפילו בניד־עפעף אחד. קשה לומר שראו בו גבור גדול. ייתכן מאוד, שהתייחסו אליו כאל בקבוק המכיל בתוכו ארבעה ליטרים דם שמתוכם רשאים להוציא — בדרך מוזרה במקצת — כמות מסויימת, פחות או יותר.

דליה לא הכירתהו, — אם כי היה אלוהיהם של כל הפעוטות. היא היתה מכוסה עד סנטרה וראשה, ידה הימנית וכתפה הימנית, הפצועות כל כך והחבושות כל כך, היו כאילו לא שלה, לא שלה הרופא נטל את זרועה השמאלית הרכה, הלבנה, הנרגלת. למראה, פחד דודיק שמא יקרהו משהו נורא תינוקי: שיבכה. אך — לכל השדים! — מה זה אתך! והוא נשך את פחדיו פנימה".

ובכן — באר תדקירות, המכשירים העדינים, הרגשת החולשה, דפיקות הלב שנשתתקו כמו — הכל בכל. עד שנסגרה בעדו הדלת, והרופא לחש לכפפותיו הנחלצות והולכות: — קחי אותו שיאכל משהו.

דודיק לא ראה את יצחקי אלא ירד לאכול. הארוחה היתה טובה, והוא התעודד. „הכל עבר. זהו כל העניין? לא היתה כדאית ההתרגשות. הקיצור: חביבי — אכול כהוגן, בבית יהיה כבר מה לספר".

לאחר שגמר יצא ושוטט קצת בחצר בית החולים. העצים עמדו בשלכת, המדרכות והדשאות היו עזובים, ורוח קרה טלטלה במערבולות עלים, פיסות נייר וקרעי תחבושת. החל לטפטף גשם דק, והרוח שיתקה בו והצליפתו ללא רחם. דודיק ניגש ל„פורד". איש לא היה בו. מה קרה? נכנס לאולם ההמתנה. איש לא היה. החל לעלות במדרגות, צעד בזהירות במסדרון. אחות מחצה את פרצופו: „לאן?"

— הא, כלום... מהקיבוץ שלנו... באתי לעירוי דם...

— זה אתה שנתת? כן, אבל הילדה [illegible] עכשיו, פחות משעה עברה. אף אחד לא תאר לו. הם שם. בחדר ההוא. תוכל להיכנס.

דודיק לא הלך לשם. לחדר ההוא. הוא חזר וירד למטה, ירד לגן העומד בגשם. הגשם גבר, ההרים הרחוקים היו מטושטשים. הקור היה נורא והרוח צרבה את הפנים. אך אם תפקח עיניך היטב, תקרען לרווחה ותחדור בעד לערפל הרחוק, תראה מעבר לעמק מעל לשלמי ההרים — המוחרקה שלנו עומדת בשלו. האין זו טעות, טפשון שכמותך, האין זו טעות? ואולי זה אמת, בכל זאת, ואולי זה אמת שהלובן הזה שם, במרחק, מעל לכתפי ההרים הוא השלג, הוא השלג שירד על המוחרקה!

משמר העמק, טבת תש"ד